

Т. В. Саламаха,
аспірант кафедри регіональної політики, Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8304-1139>

DOI: 10.32702/2306-6814.2022.19-20.166

ВИДИ ПАРЛАМЕНТСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Т. Salamakha,
Postgraduate student of the Department of Regional Policy, Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service of the Taras Shevchenko National University of Kyiv

TYPES OF PARLIAMENTARY CONTROL OVER THE ACTIVITIES OF THE CABINET OF MINISTERS OF UKRAINE

У статті здійснено аналіз теоретичних підходів до класифікації видів парламентського контролю, а також визначення основних форм його здійснення. На підставі аналізу наукових досліджень та нормативно-правових актів запропоновано узагальнену класифікацію видів парламентського контролю за діяльністю Уряду в Україні за такими класифікаційними ознаками: за суб'єктами та формою здійснення — прямий та опосередкований; за тематикою та характером дії — інформаційний, політичний, юридичний, соціальний; за видом інституту (організаційний рівень) — державний та громадський; за наслідками та процедурами — безсанкційні та такі, що призводять до накладання санкцій чи виплати штрафів; за особливостями відносин між суб'єктом і об'єктом контролю — внутрішній і зовнішній; за стадіями проведення — попередній, поточний, post-контроль, наступний. Автором зазначено, що запропонована класифікація видів парламентського контролю сприятиме виробленню більш уніфікованих підходів до їх здійснення, що в результаті дасть змогу забезпечити ретельніший та різноманітніший контроль за діяльністю виконавчої гілки державної влади.

У статті також, на підставі аналізу чинного законодавства у сфері парламентського контролю за діяльністю Кабінету Міністрів України та виконавчої гілки влади в цілому, виокремлено такі його основні форми: "година запитань до Уряду", парламентські слухання, комітетські слухання, запити та звернення народних депутатів України. Також, обґрунтовано розподіл форм парламентського контролю за інформативним, санкціонуючим та бюджетно-фінансовим характером.

The article analyzes theoretical approaches to the classification of the types of parliamentary control, as well as the definition of the main forms of its implementation. Based on the analysis of scientific research and legal acts, a generalized classification of the types of parliamentary control over the activities of the Government in Ukraine is proposed according to the following classification features: by subjects and implementation form — direct and indirect; by topic and nature of action — informational, political, legal, social; by type of institute (organizational level) — state and public; by consequences and procedures — without sanctions and such that lead to the imposition of sanctions or the payment of fines; according to the features of the relationship between the subject and the

object, control is internal and external; according to the stages of implementation — previous, current, post-control, further. The author states that the proposed classification of types of the parliamentary control will contribute to the development of more unified approaches to their implementation, which will ultimately make it possible to ensure more careful and diverse control over the activities of the executive branch of the state power.

Based on the analysis of the current legislation in the field of parliamentary control over the activities of the Cabinet of Ministers of Ukraine and the executive branch of government in general, the article also singles out its main forms: "question hour to the Government", parliamentary hearings, committee hearings, requests and appeals by the people's deputies of Ukraine. Also, the distribution of forms of the parliamentary control by informative, sanctioning, and budgetary and financial nature is substantiated.

In order to determine the priority directions for improving the parliamentary control, in particular to its form such as requests and appeals by the people's deputies of Ukraine, it is proposed to standardize the following measures: to unify the requirements for the form of requests and questions specified in the Regulations of the Verkhovna Rada of Ukraine; to consider and write down the differences between written and oral questions of the People's deputies of Ukraine; to consider the issues related to the regulation of their registration procedure, etc.

The prospect of the further scientific research in this direction it was established the expediency of defining and analyzing the main subjects of the parliamentary control over the activities of the Government of Ukraine.

Ключові слова: парламентський контроль, види парламентського контролю, форми парламентського контролю, державний контроль, громадський контроль, Кабінет Міністрів України, Верховна Рада України.

Key words: parliamentary control, types of the parliamentary control, forms of the parliamentary control, state control, public control, Cabinet of Ministers of Ukraine, Verkhovna Rada of Ukraine.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Для розвитку України, як держави, що закріплює демократичні принципи державного управління та є парламентсько-президентською республікою, необхідним є посилення ролі парламенту, як представницького органу влади та його контролю за діяльністю виконавчої гілки влади. Дуальна природа парламентського контролю проявляється у двох аспектах: державного контролю, оскільки його суб'єкти наділені повноваженнями державних контролюючих інституцій; громадського контролю, що проявляється у представництві інтересів виборців народними депутатами, а також застосуванні таких інструментів як громадська думка і висвітлення в засобах масової інформації результатів такого контролю. Парламентський контроль за діяльністю Уряду в Україні здійснюється у кілька стадій: підготовча, власне контрольна, завершальна, що передбачає застосування різних видів та форм парламентського контролю.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання дослідження парламентського контролю та його вдосконалення стало об'єктом досліджень низки вітчизняних науковців, які, зокрема, досліджували: парламентський контроль в цілому: Барабаш Ю. [1], Берназюк І. [2], Бондаренко В. і Пустова Н. [3], Куракін О. [7], Фурашев В. та Дорогих С. [9], удосконалення діяльності парламенту та розвитку парламентаризму в Україні: Шаповал В. [13; 14], Борденюк В. і Журавльова Г. [14], а також пропонували основні підходи до його класифі-

кації, різновидів та форм здійснення Волощук О. [4], Олексій У. [8]. Також, під час дослідження питань видів та форм парламентського контролю було використано низку нормативно-правових актів України та рішень міжнародних організацій, зокрема [5], [6], [10], [11], [12]. Не зважаючи на вагомий науковий арсенал досліджень з цих питань, а також беручи до уваги необхідність удосконалення парламентського контролю за діяльністю виконавчої гілки влади, що продиктовано низкою зовнішньополітичних та внутрідержавних процесів, окремого наукового комплексного дослідження щодо форм та видів парламентського контролю у вітчизняній науці зроблено не було.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Саме тому, ідентифікація і характеристика різновидів і форм парламентського контролю та їх класифікація є метою статті.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Парламентський контроль за діяльністю Кабінету Міністрів України реалізується у 3 етапи (стадії), що здійснюються послідовно, зокрема мова йде про такі:

— Підготовча стадія (етап), що проявляється у: плануванні й прогнозуванні контрольної діяльності; визначенні суб'єктно-об'єктної складової, предмету контролю, цілей та способу його здійснення; встановленні обмежень, визначенні інструментів та засобів реалізації контрольних дій, функцій тощо.

— Контрольна стадія (або етап здійснення контролю), що проявляється у: порівнянні з нормативами, оцінкою діяльності та ступеню виконання поставлених цілей в планах і державних програмах; вивченні та перевірці звітності; прийнятті рішення з проведення та організації перевірок, ревізій, інших контрольних заходів; оцінці фактичного стану справ; виявленні порушень, відхилень від планових показників та поставлених завдань; проведенні інших дій контрольного характеру.

— Завершальна стадія (або підсумковий етап), що полягає у: проведенні підсумково-аналітичної роботи; систематизації та узагальненні виконання контрольних завдань; прийнятті рішень відповідно до результатів контролю в формах постанов, рекомендацій; пропозицій, висновках та інших формах виконання ухвалених рішень.

Необхідність парламентського контролю задля досягнення високого рівня демократизації українського суспільства вимагає обґрунтованого вибору форм його здійснення та визначення головних векторів, що дозволять вирішати найбільш актуальні у суспільстві проблеми. Зважаючи на це, класифікація видів парламентського контролю має важливе значення, оскільки під час її використання можливе об'єктивне визначення стану системи парламентського контролю в Україні.

В сучасній вітчизняній науці науковцями приділено багато уваги безпосередньо підходам до класифікації видів парламентського контролю. На підставі аналізу наукових досліджень, виділимо кілька основних підходів.

Так, перший підхід до класифікації парламентського контролю дає змогу його розглядати у двох аспектах: внутрішній і зовнішній. Прихильники цього підходу обґрунтовують його сутність з огляду на те, що парламентський контроль має як внутрішній або внутрішньо-парламентський, так і зовнішній характер. Внутрішньо-парламентський контроль відноситься до прерогативи Верховної Ради України і його особливості визначаються Законом "Про Регламент Верховної Ради України". Предметом зовнішнього контролю є насамперед діяльність Кабінету Міністрів України і пов'язана з можливістю застосування механізму політичної відповідальності уряду перед парламентом, передбаченим статтею 87 Конституції України [5; 14, с. 41—42].

Внутрішній парламентський контроль здійснюється Верховною Радою України відносно Голови Верховної Ради України, першого заступника та заступника голови Верховної Ради України, органів і структурних підрозділів, комітетів та комісій Верховної Ради України, народних депутатів, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Рахункової палати, уповноважених Верховною Радою та осіб для виконання доручень по підготовці та проведенню контрольної діяльності.

Окремими повноваженнями щодо внутрішнього парламентського контролю наділений Голова Верховної Ради України, зокрема до сфери його компетенцій відноситься контроль за: належністю на засіданнях Верховної Ради України дотримання Закону України "Про Регламент Верховної Ради України"; відповідністю діяльності Верховної Ради України стосовно розпоряд-

ку і розкладу робіт; присутністю народних депутатів на засіданнях Верховної Ради України та її органів; своєчасністю виконання планів законопроектних робіт річного та перспективного характеру з контрольної діяльності Верховної Ради України; виконанням завдань та замовлень законопроектів й інших актів Верховної Ради України, якості наукової, юридичної чи іншої експертизи проектів актів та чинного законодавства; своєчасністю розгляду у Верховній Раді України запитів народних депутатів; необхідністю відряджень народних депутатів, посадових осіб Верховної Ради України; виконанням першим заступником і заступником Голови Верховної Ради України, головами комітетів, тимчасових спеціальних та тимчасових слідчих комісій Верховної Ради посадових обов'язків України; діяльністю Комітету з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України; діяльністю Апарату Верховної Ради України тощо.

Заступники Голови Верховної Ради України здійснюють внутрішній парламентський контроль відносно організації взаємозв'язку в роботі комітетів, крім Комітету з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи і комісій Верховної Ради України; виконання головами комітетів, крім Комітету з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України і комісій посадових обов'язків; проектів законів і інших актів Верховної Ради України, завданням на розробку відповідно вимог до їх оформлення, наявності, повноти супровідних документів. Заступники також здійснюють контрольні функції за дорученням Голови Верховної Ради України.

Також, внутрішній парламентський спеціалізований контроль щодо діяльності народних депутатів здійснює Комітет з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України відповідно до чинного законодавства України.

Зовнішній парламентський контроль передбачає здійснення його суб'єктами контролю відповідно до їхньої власної або делегованої компетенції, а також встановленими дорученнями у відношенні до об'єктів з метою досягнення удосконаленого парламентського контролю.

Інший підхід до класифікації видів парламентського контролю запропоновано українським вченим Ю. Барабашем, який вважає доцільним розглянути його через призму часу проведення та поділити його на попередній, поточний та наступний [1]. Попередній парламентський контроль, на його думку, має виконувати профілактичну функцію та здійснюватися відповідно до прийнятого рішення чи дії підконтрольного об'єкта. Поточний парламентський контроль відбувається під час нагляду за функціонуванням об'єкта контролю. Подальший парламентський контроль передбачає перевірку фактичного виконання відповідних рішень з метою встановлення відповідності правильності виконання органами виконавчої влади законів, а також на наявність дій чи бездіяльності її представників.

Також, варто виділити такі різновиди парламентського контролю, що поділяються за наслідками його здійснення. Такий підхід дає змогу виділити наступні види: інформаційний, що визначається змістом і передбачає заслуховування доповідей і звітів посадових осіб,

Рис. 1. Види парламентського контролю за діяльністю Кабінету Міністрів України

Джерело: узагальнено та складено автором.

а також проведення годин запитань до уряду; юридичний, що проявляється у парламентських розслідуваннях, депутатських запитах і зверненнях; політичний парламентський контроль, проявом якого є/може бути резолюція про недовіру Кабінету Міністрів України та процедура імпичменту Президента.

За суб'єктивним підходом парламентський контроль можна поділити на такі види: безпосередній та опосередкований. Безпосередній контроль в рамках парламентської процедури має право здійснювати законодавчий орган, а також його комітети, комісії, депутатські фракції, окремі депутати. В свою чергу цей вид контролю, можна класифікувати за наступними ознаками: залежно від об'єктів контролю; суб'єктами здійснення контролю; предметами контролю; часом здійснення контролю. До опосередкованого виду парламентського контролю раціонально віднести здійснення контролю за участю допоміжних органів, у формуванні яких бере Рахункова палата та Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.

В залежності від типу процедур здійснення парламентського контролю його можливо розділити на наступні види, такі як: контроль без санкцій, наприклад запити, запитання, інтерпеляції; з санкціями, такі як питання щодо недовіри Уряду [1].

Ще один підхід до класифікації запропонований О. Ковряковою, яка пропонує розглядати наступні види парламентського контролю: парламентський контроль у сфері дотримання прав людини, що може здійснюватися в Україні безпосередньо або через

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини; парламентський контроль у сфері фінансів, також може проводитися в Україні безпосередньо або через Рахункову палату; парламентський контроль у сфері оборони та державної безпеки; інформаційний парламентський контроль; парламентський контроль, що стосується сфери охорони навколишнього середовища [13].

В. Волощук, в свою чергу, також систематизував існуючу класифікацію парламентського контролю [4]. На його погляд, перші шість підходів відповідають базисній класифікації і розподіляються в залежності від: характеру взаємовідносин між контролюючим суб'єктом та підконтрольним об'єктом; часу проведення; наслідків парламентського контролю; суб'єктів парламентського контролю; типів процедур; сфер діяльності; рівня організаційної форми.

Раніше останній, сьомий, критерій для класифікації парламентського контролю окремо не виділявся, але останнім часом на нього формується соціальний запит. В Україні необхідна побудова інститутів громадянського суспільства, їх упровадження з метою встановлення контролю над владою з боку громадськості. Саме громадяни мають ставити завдання владі, контролювати їх виконання і притягати до відповідальності представників влади, які роблять це недосконало. Це можливо забезпечити тільки через розвиток нових форм громадського контролю. Причиною такого виділення стає процес демократизації українського суспільства і поява нових форм контролю.

Таким чином, на підставі наведеного вище аналізу підходів до класифікації парламентського контролю та їх різновидів, можемо узагальнено запропонувати у вигляді рис. 1.

Зазначена класифікація різновидів парламентського контролю за діяльністю Уряду сприятиме виробленню більш уніфікованих підходів до їх здійснення, що в результаті дасть змогу забезпечити ретельніший та різноманітніший контроль за діяльністю виконавчої гілки державної влади. Тобто, це сприятиме вдосконаленню парламентського контролю з метою досягнення високого рівня демократизації українського суспільства, застосуванню більш обґрунтованого вибору форм його здійснення та визначення головних векторів, що дадуть змогу ефективніше вирішувати найбільш актуальні у суспільстві проблеми. Зважаючи на це, класифікація видів парламентського контролю має важливе значення, оскільки при її використанні можливе об'єктивне визначення стану системи парламентського контролю в Україні.

Також, варто зазначити, що основним підходом до класифікації видів парламентського контролю є його розподіл на прямий та опосередкований. Так, у випадку, якщо контроль здійснюється парламентом (наприклад, у формі пленарного засідання) або його комісією чи комітетом, тоді це прямий парламентський контроль, а якщо від реалізується Рахунковою палатою або омбудсменом, він вважається опосередкованим видом парламентського контролю. В той же час, варто розуміти, що опосередкований парламентський контроль є дещо ширшим видом контролю за об'єктами, та може стосуватися не тільки діяльності уряду, а й виконавчої гілки влади в цілому. До прямого парламентського контролю в тому числі відносять заходи контролю, які вчиняють народні депутати України [10].

Для детального аналізу парламентського контролю варто розглянути також форми здійснення парламентського контролю за діяльністю Кабінету Міністрів України. Так, найчастіше до форм контролю відносять "годину запитань до Уряду", парламентські слухання, комітетські слухання, запитання та звернення народних депутатів, які варто розглянути детальніше.

"Годину запитань до Уряду" зазвичай проводять щотижня, в день, відведений для пленарних засідань Верховної Ради, у п'ятницю з 10 до 11 години. Під час її проведення у засіданні Верховної Ради бере участь Кабінет Міністрів в повному складі, окрім членів, які не можуть бути присутніми на засіданні з поважних причин. Формат проведення "години запитань до Уряду" прив'язаний до певної тематики, тобто в процесі засідання можуть порушуватися тільки питання із заздалегідь визначеної теми. Пропозиції щодо визначення тієї чи іншої теми "години запитань до Уряду" надають Погоджувальній раді депутатські фракції або групи.

Деякі експерти зазначають, що така форма парламентського контролю, маючи основну перевагу — сприяння досить тісній взаємодії парламенту з Урядом, та підвищення ефективності парламентського контролю, має й недолік — тривалість засідання (лише одна година на тиждень). І, якщо в Європі до засідання даного формату готуються заздалегідь, тобто, надсилають письмові запитання за декілька днів до проведення за-

ходу, і вже на засіданні заслуховуються лише відповіді на уточнюючі запитання, то в Україні ця процедура є більш формалізованою, стислою у термінах та обсягах інформаційної підготовки [10].

Парламентські слухання, як форма здійснення парламентського контролю, проводяться для вивчення питань, що становлять суспільний інтерес та для яких необхідне врегулювання на законодавчому рівні. Зазвичай засідання такої форми реалізації проводяться в сесійний період, не частіше, аніж один раз на місяць у дні робочого тижня, що відводяться для роботи в комітетах, депутатських фракціях або групах. Порядок ініціювання, організації, а також проведення парламентських слухань визначені у Главі 39 Регламенту Верховної Ради України [12], а їх послідовність є наступною:

По-перше, пропозиція щодо їх проведення може бути внесена на основі рішення, що було прийняте комітетом з відповідних питань. Водночас, для обговорення на засіданні такої форми може бути запропоновано тільки одне питання з відповідної тематики;

По-друге, питання щодо проведення парламентських слухань може бути включеним до порядку денного сесії Верховної Ради без обов'язкового голосування;

По-третє, рішення про тему, дату, а також час проведення парламентських слухань приймає Верховна Рада не пізніш як за 30 днів до дня їх проведення. В той же час, у постанові Верховної Ради України про проведення парламентських слухань має бути зазначена інформація про комітет чи комітети, що займаються підготовкою до проведення парламентських слухань, органи державної влади, які будуть подати до парламенту необхідні інформаційні матеріали, аналітичні доповіді та саму доповідь з питання, що розглядається на парламентських слуханнях. Окрім, того зазначається порядок висвітлення матеріалів та доповідей у ЗМІ.

По-четверте, Рішення Верховної Ради про проведення парламентських слухань має бути публіковане в газеті "Голос України" не пізніше, ніж за 10 днів після дня його прийняття.

Аналізуючи недоліки даної форми парламентського контролю, варто звернути увагу на певні недоліки у регулюванні парламентських слухань, які проявляються у тому, що ця форма парламентського контролю не набула поширення в інших державах. Так, зазвичай контроль у формі слухань здійснюють спеціальні комітети, а не парламент, що зривує тематику слухань та знижує ефективність використання часу [10].

Ще однією формою парламентського контролю є комітетські слухання, організація та проведення яких регламентується ст. 29 Закону України "Про комітети Верховної Ради України" [11]. Відповідно цього Закону, комітети мають право ініціювати пропозиції про проведення слухань, включаючи цей захід до власного плану роботи, або ж за дорученням парламенту. Комітетські слухання, як правило, проводяться виключно у сесійний період у дні робочого тижня, що відводяться для роботи в комітетах з метою обговорення проєктів найбільш важливих нормативно-законодавчих актів, та змін до них; оцінки ефективності реалізації вже прийнятих законів, з'ясування причин нездійснення певних заходів та ініціатив, аналізу інших актів Верховної Ради України з питань, віднесених до предмету їх відання;

отримання повної та достовірної інформації з питань, що розглядаються комітетом, вивчення деталей, їх обговорення, залучення широких кіл громадськості до участі у визначенні державної політики держави та розбудови демократичного суспільства.

Порівнюючи комітетські з парламентськими слуханнями, варто зазначити, що у випадку комітетських слухань процедура їх ініціювання є простішою. Наприклад, в країнах ЄС рішення комітету провести слухання може бути прийняте лише більшістю членів даного комітету. Проте в такій формі парламентського контролю існують і певні недосконалості. Так, наприклад, законодавством не передбачено завчасне поширення матеріалів до слухань серед учасників, які не є депутатами, видача матеріалів до слухань лише день в день, оприлюднення матеріалів, виступів учасників в записі в обов'язковому порядку.

Ще одною важливою формою парламентського контролю є запити та звернення народних депутатів. За своєю суттю запит є вимогою народного депутата, або групи депутатів отримати офіційну відповідь на свої запитання. Кожен із запитів даного формату розглядається на засіданні Верховної Ради та фіксується відповідним чином. В свою чергу, під депутатським зверненням необхідно розуміти письмову пропозицію народного депутата щодо надання офіційного роз'яснення або викладення позиції, що висвітлює порушені депутатом питання. При цьому, важливо звернути увагу на те, що звернення не розглядається на засіданні Верховної Ради, а відразу має бути надіслане адресату.

На запит за відповідними вимогами відповідь надходить протягом 15 днів, в той же час на звернення може бути не надана відповідь, зокрема, якщо його тематика не стосується питань, пов'язаних із депутатською діяльністю. Адміністративна відповідальність (ст. 188-19 КУАП) та кримінальна (ст. 351 ККУ) за те, що відповідь була не надана, або надана некоректна інформація має місце тільки лише службових осіб [6].

В контексті напрямів вдосконалення такої форми парламентського контролю, можна запропонувати такі вимоги до форми запитів і запитань, що зазначені у Регламенті Верховної Ради України, необхідно уніфікувати; розглянути та прописати відмінності між письмовими та усними запитаннями народних депутатів України, розглянути питання щодо врегулювання процедури їх реєстрації та ін.

Також, доцільно зазначити, що досить часто науковці класифікують форми державного контролю за інформативним, санкціонуючим та бюджетно-фінансовим характером. Обґрунтовується це тим, що такі класифікаційні ознаки надають досить повне уявлення про сутність парламентського контролю, його інституційну природу та можливі наслідки його застосування.

Так, до інформативного (консультативного) контролю належать отримання петицій та іншої інформації від громадян та організацій; розгляд загальних та приватних запитів, запитань різної тематики депутатами, організація відкритих та закритих засідань постійних комітетів Верховної Ради; розслідування, що проводяться слідчими комітетами та слідчими комісіями та ін.

До санкціонуючого (резолютивного) виду контролю можна віднести процедури ратифікації міжнародних

договорів, процеси прийняття рішень щодо оголошення стану оборони, санкції, тощо.

ВИСНОВКИ З ЦЬОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В ЦЬОМУ НАПРЯМКУ

Таким чином, на підставі проведеного аналізу щодо підходів до класифікації парламентського контролю, можемо запропонувати їх основні різновиди на такими класифікаційними ознаками: за суб'єктами та формою здійснення — прямий та опосередкований; за тематикою та характером дії — інформаційний, політичний, юридичний, соціальний; за видом інституту (організаційний рівень) — державний та громадський; за наслідками та процедурами — безсанкційні та такі, що призводять до накладання санкцій чи виплати штрафів; за особливостями відносин між суб'єктом і об'єктом контролю — внутрішній і зовнішній; за стадіями проведення — попередній, поточний, post-контроль, наступний.

На підставі аналізу чинного законодавства у сфері парламентського контролю за діяльністю Кабінету Міністрів України та виконавчої гілки влади в цілому виокремлено такі його основні форми: "година запитань до Уряду", парламентські слухання, комітетські слухання, запити та звернення народних депутатів України. Також, існує розподіл форм парламентського контролю за інформативним, санкціонуючим та бюджетно-фінансовим характером.

Перспективою подальших досліджень у цьому напрямку стануть визначення та характеристика основних суб'єктів парламентського контролю за діяльністю Уряду в Україні.

Література:

1. Барабаш Ю. Г. Парламентський контроль в Україні (конституційно-правовий аспект): монографія. Харків: Легас. 2004. 192 с.
2. Берназюк І. Парламентський контроль за реалізацією стратегічних актів. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 6. С. 153—157.
3. Бондаренко В. А., Пустова Н. О. Парламентський контроль у системі державного контролю. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. 2017. Випуск 1. С. 159—171.
4. Волощук О. Т. Класифікація парламентського контролю. Суспільна політика. 2011. № 5. С. 118—123.
5. Конституція України: за станом на 07.02.2019 р.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 09.08.2022).
6. Кримінальний кодекс України: за станом на 28 лип 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 19.08.2022).
7. Куракін О. М., Третьяченко М. О. Парламентський контроль: характеристика національної моделі. Науковий вісник Запорізького юрид. ін-ту. 2010. № 2. С. 3—10.
8. Олексій У. О. Парламентський контроль за публічними фінансами як вид фінансового контролю. Lex Portus: юрид. наук. журн. / редкол.: С. В. Ківалов (голов. ред. ради), Б. А. Кормич (голов. ред.), І. В. Сафін (заст. голов. ред.), Т. В. Аверочкіна (наук. ред., відп. секр.) [та ін.]; НУ "ОЮА", ГО "МА Святий

Миколай". Одеса: Видавничий дім "Гельветика", 2019. № 3. С. 59—68.

9. Парламентський контроль в умовах децентралізації державної влади та цифрової трансформації в Україні: стан і проблеми: матеріали Першої всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 30 бер 2021 р. / упор.: В. М. Фурашев, С. О. Дорогих. Київ, 2021. 184 с

10. Парламентський контроль: практичні поради та рекомендації для підвищення ефективності. Проєкт ЄС-ПРООН з парламентської реформи. URL: https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/democratic_governance/manual-parliamentary-oversight-practical-advice-and-recommendations-for-improving-efficiency.html (дата звернення: 19.08.2022).

11. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 04 квіт 1995 р. № 116/95-ВР; зі змінами від 16.12.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%E2%F0#Text> (дата звернення: 19.08.2022).

12. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лют 2010 р. № 1861-VI; зі змінами від 01.07.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text> (дата звернення: 19.08.2022).

13. Шаповал В. М. Конституційний контур парламенту: посібник для народних депутатів України. Київ: Друкарський дім Олега Федорова, 2019. 118 с. URL: https://www.radaprogram.org/sites/default/files/publications/maket-2_a5_v1.2cover.pdf (дата звернення: 19.08.2022).

14. Шаповал В. М., Борденюк В. І., Журавльова Г. С. Парламентаризм і законодавчий процес в Україні: навч. посіб. Київ: Вид-во УАДУ, 2000. 216 с.

References:

1. Barabash, Yu.H. (2004), *Parlaments'kyj kontrol' v Ukraini (konstytutsijno-pravovyj aspekt)* [Parliamentary control in Ukraine (constitutional and legal aspect)], Lehas, Kharkiv, Ukraine.

2. Bernaziuk, I. (2017), "Parliamentary control over the implementation of strategic acts", *Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo*, vol. 6, pp. 153—157.

3. Bondarenko, V.A. and Pustova, N.O. (2017), "Parliamentary control in the state control system", *Naukovyj visnyk L'vivs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. Seriya iurydychna*, vol. 1, pp. 159—171.

4. Voloschuk O.T. (2011), "Classification of parliamentary control", *Suspil'na polityka*, vol. 5, pp. 118—123.

5. Verkhovna Rada of Ukraine (1996), "The Constitution of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 09.08.2022).

6. Verkhovna Rada of Ukraine (2001), "The Criminal Code of Ukraine", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (Accessed 19.08.2022).

7. Kurakin, O.M. and Tret'iachenko, M.O. (2010), "Parliamentary control: characteristics of the national model", *Naukovyj visnyk Zaporiz'koho iuryd. in-tu*, vol. 2, pp. 3—10.

8. Oleksij, U.O. (2019), "Parliamentary control over public finances as a type of financial control", *Lex Portus*, vol. 3, pp. 59—68.

9. Furashov, V.M. and Dorohykh, S.O. (2021), *Parlaments'kyj kontrol' v umovakh detsentralizatsii derzhavnoi vlady ta tsyfrovoi transformatsii v Ukraini: stan i problemy : materialy Pershoi vseukrains'koi naukovopraktychnoi konferentsii* [Parliamentary control in conditions of decentralization of state power and digital transformation in Ukraine: state and problems: materials of the First All-Ukrainian Scientific and Practical Conference], Kyiv, Ukraine.

10. UNDP (2021), "Parliamentary control: practical tips and recommendations for increasing efficiency", available at: https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/democratic_governance/manual-parliamentary-oversight-practical-advice-and-recommendations-for-improving-efficiency.html (Accessed 19.08.2022).

11. Verkhovna Rada of Ukraine (1995), *The Law of Ukraine "On Committees of the Verkhovna Rada of Ukraine"*, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%E2%F0#Text> (Accessed 19.08.2022).

12. Verkhovna Rada of Ukraine (2010), *The Law of Ukraine "On the Rules of Procedure of the Verkhovna Rada of Ukraine"*, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text> (Accessed 19.08.2022).

13. Shapoval V.M. (2019), *Konstytutsijnyj kontur parlamentu* [Constitutional outline of the parliament: a guide for people's deputies of Ukraine], *Drukars'kyj dim Oleha Fedorova*, Kyiv, Ukraine, available at: https://www.radaprogram.org/sites/default/files/publications/maket-2_a5_v1.2cover.pdf (Accessed 19.08.2022).

14. Shapoval, V.M. Bordeniuk, V.I. and Zhuravl'ova, H.S. (2000), *Parlamentaryzm i zakonodavchij protses v Ukraini* [Parliamentarianism and the legislative process in Ukraine], *Vyd-vo UADU*, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 11.10.2022 р.

ПЕРЕДПЛАТА

ВИДАННЯ МОЖНА ПЕРЕДПЛАТИТИ З БУДЬ-ЯКОГО МІСЯЦЯ!

— ЧЕРЕЗ РЕДАКЦІЮ (ТЕЛ. 458-10-73);

— ЧЕРЕЗ ДП "ПРЕСА"
(У КАТАЛОЗІ ВИДАНЬ УКРАЇНИ);

— ЧЕРЕЗ ПЕРЕДПЛАТНІ АГЕНТСТВА